

FAGFORBUNDET

Høringsuttalelse fra Fagforbundet:

Høring - Evaluering av satsing på behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren

Innledning

Det vises til Nærings- og Handelsdepartementets brev av 22.06.d.å vedr. høring – evaluering av satsing på behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren med høringsfrist 1.september d.å., og hvor Fagforbundet har fått utsettelse av høringsfristen.

Fagforbundet har følgende kommentarer:

Fagforbundet ser betydningen og behovet for innovasjonsaktiviteter i helsesektoren. Vi konstaterer at satsingen til nå har vært fokusert mot områdene IKT og medisinsk-teknisk utstyr i spesialisthelsetjenesten, og at satsingen gjennomføres av de regionale helseforetakene, i samarbeid med virkemiddelapparatet representert ved Helsedirektoratet, InnoMed, Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd.

Finansielle og innovasjonspolitiske virkemidler

Evaluators vurderer at satsingen har skapt merverdi på flere områder, men vurderer imidlertid at de styringsmessige, strukturelle og adferdsmessige endringene som satsingen har medført, kun i noen grad har hatt betydning for faktisk innovasjonsaktivitet i konkrete prosjekter. Evaluator peker på at det finnes en lang rekke barrierer som nødvendiggjør en fortsatt innsats for å understøtte innovasjon i helsesektoren. Det pekes på behov for mer synlige og sterkere styringsinsentiver, og større bruk av finansielle og innovasjonspolitiske virkemidler på tvers av virkemiddelaktørene for å oppnå vesentlig innovasjon i helsesektoren.

Fagforbundet kan dele oppfatningen av at det kan være behov for både finansielle og andre innovasjonspolitiske virkemidler. Vi registrerer imidlertid at evaluator mener at et av flere av virkemiddelene kan være å sette inn mer bistand fra konsulentselskaper med erfaring utenfor spesialisthelsetjenesten – og omsorgssektoren. Dette vil Fagforbundet advare mot både med referanser til en fare for en sterkt galopperende kostnadsside, men ikke minst ved at sektoren gjennom dette vil kunne føle at utenforstående krefter tar over noe som naturlig skal ligge til egen virksomhet. Dette igjen vil kunne redusere motivasjonen til

ledere og ansatte for sterkere deltakelse i innovasjonsprosjektet. Behovet for eventuelle eksterne krefter bør reduseres til et minimum, og må styres strengt av virksomheten selv, og må være omforent blant de medvirkende i prosessene i forhold til når en mener ekstern hjelp er nødvendig.

Medarbeider involvering - partssamarbeid

Fagforbundet har derfor mer tro på at prosjektutvidelsen med nye 5 år vil gi bedre resultater dersom en sørger for en sterkere involvering av egne ansatte. Forutsetningen er at det satses på kompetansebygging, god innovasjonsledelse og nok midler til frikjøp av ansatte og tillitsvalgte i de virksomhetene som skal være med å drive fram innovasjonsprosesser og skape resultater. Ansatte må bli trukket med i reelle medbestemmende prosesser. Fagforbundet støtter med andre ord evaluators anbefalinger på dette punkt. Videre må en sørge for at grunnbemanningen både i sykehusene og i helse- og omsorgssektoren i kommunene forbedres. Bemanningen må være så god at det i praksis lar seg gjennomføre å drive et aktivt innovasjonsarbeid. Innovasjonsprosesser er som rapporten omtaler både tid, arbeids- og ressurskrevende. Helseområdet er et ytterst komplekst område, og det er et av kjerneområdene i offentlig sektor som involverer svært mange aktører, og hvor hovedoppgaven er god pasientbehandling. Dette krever spesiell oppmerksomhet i innovasjonssammenheng.

Arbeidstakerorganisasjonene

Fagforbundet konstaterer at arbeidstakerorganisasjonene med deres tillitsvalgte både i RHF,ene og i HF,ene ikke er spesielt nevnt i evaluators evalueringsrapport. Dette synes merkelig siden innovasjonsprosesser og innovasjonsutvikling krever et aktivt partssamarbeid og medbestemmelse fra alle ansatte. Det er derfor både skuffende og beklagelig at evalueringsrapporten ikke omtaler hvordan innvolveringen av ansatte og tillitsvalgte har vært i prosjektet til nå.

Prosjektinnretting – Fortsatt ”myk” eller ”sterkere” virkemiddelbruk

Når det gjelder prosjektinnrettingen videre virker det som om evaluator mener det kan være virkningsfullt å forlate den noe ”mykere tilnærmingen” til innovasjonsprosessene som til nå har vært gjennomført, og satse videre gjennom en mer synlig og insentivsterk linje hvor det kan se ut til ut fra anbefalingene at evaluator ønsker å benytte finansieringsvirkemidler som belønning, og hvor en i neste omgang vil ”straffe” de som ikke følger godt nok opp. Også her vil Fagforbundet rette en advarende pekefinger. Vi mener selvfølgelig ikke å si at økonomiske insentiver ikke vil kunne være fornuftig i noen sammenhenger, men balansegangen, og hvordan en gjør dette i praksis blir her svært viktig. Innrettingen mot nye virkemiddel må ikke bli oppfattet som straffereaksjoner dersom virksomheten ikke alltid klarer å nå sine innovasjonsmål. Da må det

være mye viktigere å se på hva som er årsakene til at noen sliter mer enn andre i forhold til innovasjonsarbeidet, og heller tilby mer aktiv hjelp og støtte f.eks gjennom utvekslingsmedarbeidere fra andre virksomheter som har lyktes bedre.

Mer involvering av sykehus og kommuner

Fagforbundet ser positivt på at evaluator mener at det er behov for å målrette deler av satsingen mer offensivt inn mot sykehus og kommuner slik at en får involvert flere praksisorienterte offentlige institusjoner mer direkte i utviklingsprosjektene. Dette er viktig siden Norges Forskningsråd, InnoMed og Innovasjon Norge til nå har hatt mye av sitt hovedfokus på involvering av bedrifter og forskningsinstitusjoner.

Innovasjonsbegrepet

Evalueringen konstaterer at det fortsatt er uklårheter om innovasjon i praksis, og at det er behov for å operasjonalisere begrepet innovasjon. Fagforbundet er svært enig i dette. Det blir avgjørende å synliggjøre hvordan forskjellige former for innovasjon dvs. forskningsdrevet, behovsdrevet og medarbeiderdrevet innovasjon i praksis understøtter hverandre for fornyelse og verdiskapning.

Fagforbundet mener ut fra erfaring både i sykehus og kommuner at det må satse mye sterkere på medarbeiderdrevet innovasjon. Det er de ansatte som arbeider i praksisfeltet hver eneste dag som opplever innovasjonsbehovene, og som kan bidra med viktige innspill til gode innovasjonsløsninger og resultater.

Opplevelsene og den kunnskapen de ansatte besitter må registreres, bearbeides og videreutvikles på en god måte for at innovasjon skal finne sted, og kunne slutføres i forhold til event. nye produkter, tjenester eller i forhold til struktur- og organisasjonsutvikling. Fagforbundet vil også fremheve at i innovasjons-sammenheng er behovet for tilbakemeldinger til de ansatte like viktige som avmeldinger. Dette har noe med motivasjon i arbeidet å gjøre. Ser den enkelte ansatte at deres ideer og innspill blir tatt vare på og videreutviklet, er sannsynligheten stor for at innovasjonsgnisten er tent, og at det vil komme flere gode innspill til prosessen fra den enkelte.

Et annet og viktig moment for å få ansatte med i innovasjonsarbeidet er å forenkle forståelsen av hva innovasjon er, og ikke minst selve innovasjonsbegrepet. Ordet innovasjon er ikke spesielt godt kjent i offentlig sektor. Dette må en være spesielt oppmerksom på. Fagforbundet har ved egne observasjoner kunnet registrere at det ofte brukes et forskerspråk som mange har store

problemer med å forstå. Et eksempel på dette er når det snakkes om radikale innovasjoner og inkrementelle innovasjoner mv. Dette fremmedgjør innovasjonsarbeidet på en svært uheldig måte ovenfor veldig mange ansatte, og må unngås om en ønsker full deltakelse fra alle. Språket må med andre ord forenkles og innovasjonsbegrepet avmystifiseres for at alle skal kunne forstå hva dette handler om i praksis. Fagforbundet foreslår at det blir utarbeidet noen enkle, korte og instruktive ”informasjonspamfletter” som sendes alle ansatte i hele helsenorge fri for vanskelige ord og uttrykk.

Nettverksbygging og partssamarbeid

Helsedirektoratet skal etter oppdrag fra Helse og omsorgsdepartementet etablere og drifte nettverk av nye og pågående omstillings- og utviklingsprosjekter innen helse og omsorgstjenester med partssamarbeid som arbeidsmetode. Dette er nedfelt i eget brev fra Helsedirektoratet datert 25.08.d.å til landets kommuner og fylkeskommuner. To store prosjekter som har pågått over flere år i den senere tid, og som bygger på disse prinsippene er Kvalitetskommuneprogrammet og Pilotsykehusprosjektet hvor Fagforbundet har høstet svært mye god erfaring fra partssamarbeidet lokalt. I høst er det igangsatt et nytt samarbeidsprosjekt kalt ”Sammen om en bedre kommune” i regi av KRD,KS og de sentrale arbeidstakerorganisasjonene. Også i dette prosjektet vil partssamarbeidet stå sentralt. Tilsvarende har Fagforbundet mye godt erfaringsmateriale fra modellkommuneprosjekter, prosjektet næringsvennlige kommuner, samt E-bygg prosjektet som er et elektronisk verktøy for byggesaksbehandlingen i kommunene.

Likeverdig partssamarbeid er et inkluderende og forpliktende samarbeid mellom ulike aktører som folkevalgte, administrativ ledelse, brukere, arbeidstakere og deres tillitsvalgte, og event. mellom ulike virksomheter og sektorer. Ved å forankre felles mål, vise gjensidig tillit og respekt for hverandres roller utvikles en samarbeidsform som skaper en god arena for innovasjon og utviklingsarbeid. Erfaring viser at likeverdig partssamarbeid gjør det lettere å se helheten og sammenhengen i utviklings- og innovasjonsarbeidet, og gir dermed den beste forankring for gjennomføring av fornyelser. Arbeidsformen vil også kunne gi et bredere og mer helhetlig beslutningsgrunnlag i de formelle organer, samtidig som likeverdig partsamarbeid fører til økt myndiggjøring og større bruk av ulik kompetanse og erfaring hos ansatte og brukere. Det anses også å ha en egenverdi at alle aktører møtes og bidrar i fellesskap i et utviklingsperspektiv.

I nettverk ønsker en spesielt å knytte bånd mellom partsamarbeidsprosjekter som omfatter samarbeid mellom kommuner og helseforetak. Fagforbundet anbefaler derfor at Nærings- og handelsdepartementet vurderer hvordan en event. kan knytte nærmere kontakt med dette nettverket i innovasjonssammenheng.

Siden evaluator også reiser spørsmålet om en sterkere involvering inn mot sykehus og kommuner vil Fagforbundet anbefale at Kommunal- og Regionaldepartementet (KRD) og Kunnskapsdepartementet (KD) også blir sentrale samarbeidsaktører i satsingen.

Innovasjonsbank

For å gi alle prosjektansvarlige i prosjektet ”Behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling” tilgang til det materiale som foreligger og fortløpende utvikles i prosjektet, foreslår Fagforbundet at Nærings- og handelsdepartementet etablerer og organiserer en innovasjonsbank hvor de ulike prosjektene, arbeidsmetodene og innovasjonsresultatene foreligger. Dette vil kunne sikre en bedre koordinering i forhold til prosjektporteføljen, og være både økonomisk og ressursbesparende ved at ingen behøver å finne opp ”hjulet” mer enn en gang. I tillegg må en slik bank kunne inneholde opplysninger om hvor aktørene lettest kan få tilgang til kompetansebygging i forhold til sitt innovasjonsarbeid.